

1968. augusztus 28-án 13.00 órakor.

A Csemadok KB elnöksége, titkársága
párt- és szakszervezeti bizottsága

*FKI, Csemadok irattára, KB-VI-2, géppel írt másolat*²⁶¹

59

Komárom, 1968. augusztus 29. A Dunatáj című komáromi lap írása, amely a csehszlovákiai magyarság csalódottságát fejezi ki amiatt, hogy az ország megszállásában a Magyar Néphadsereg is részt vett.

MEGBÁNTOTTAK BENNÜNKET...

Csehszlovákia népét nem sikerült térdre kényszeríteni. A tankok idegtépő dübörgése megacélozta akaratumkat, józan ellenállásunkat és hitünket a humánus és demokratikus szocializmusban.

Népünk egysége sohasem volt olyan szilárd, olyan meggyőzően emberi, olyan tántoríthatatlanul szocialista tartalmú, mint ezekben a napokban.

A csehszlovákiai magyarság számára külön keserű csalódás, hogy a megszállók között itt vannak a magyar néphadsereg katonái is.

Fájt, fáj és fájni fog.

Úgy érezzük, mintha valamit – amit nemzetközi szolidaritásnak, kulturális hovatartozásnak neveztünk és ezt így is éreztük – éppen a magyar katonák loptak volna el tőlünk. A legfelsőbb parancsnokaik helyett mi is szégyelljük magunkat.

Egy nyelven beszélünk és a dolgok tragédiája az, hogy mégsem értjük meg egymást. Mi, egy szabad ország szabad polgárai nem értünk és nem is érthetünk a megszállók nyelvén.

A megszállás tényét tudomásul vettük, de egy pillanatra sem nyugszunk bele. A magyar rádió, sajtó és TV dühödt, kétségbeesett és ügyetlen propagandája sem téríthet le bennünket a januárban megkezdett útról.

Megmaradunk embernek, egyenesnek, tisztességesnek, józannak, igaznak. Bizonyítékokkal tüntetünk a munkahelyeinken, tüntetünk kimérségünkkel és hallgatásunkkal a megszállókkal szemben. Ez a mi arcunk és nem is leszünk mások.

Keserű szájjal tudomásul vesszük, hogy a megszálló magyar hadsereg legfőbb vezetése elárulta a csehszlovák–magyar barátságot és külön megbántottak bennünket: csehszlovákiai magyarokat.

Külön tragédia a nagy tragédiában.

Dunatáj, 1968. augusztus 29. 1. p.

261 A dokumentumot – más forrásból – közli még Kövesdi János (szerk.): i. m. 106–107. p.

Pozsony, 1968. szeptember 7. Jegyzőkönyv a Csemadok KB üléséről, amelyen többen aggodalmukat fejezték ki a jogérvényesítés nehézségei miatt, bírálták a magyar kisebbség elégtelen politikai képviseletét, s felmerült a Magyar Nemzeti Tanács kikiáltásának lehetősége is (részletek).

J e g y z ő k ö n y v

a Csemadok Központi Bizottságának VII. üléséről

[...] ²⁶²

Dr. Szabó elv.: Beszámoló a nemzetiségi kérdésben történekről (elnökségünk mindig a márc. 12-i beadványunk szellemében járt el). ²⁶³

V i t a

Fábry ²⁶⁴ elv.: kiegészítés – tegnap az SZNT ülésén nem nyugodtunk bele abba, hogy csak 3 magyar elvtárs van jelölve. ²⁶⁵ Tiltakoztunk a szociális megosztás ellen is, amire azt válaszolták, hogy most szakemberekre van szükség. Nem hisszük, hogy a magyar dolgozók között nem találnánk olyan szakembereket, akik a törvényjavaslat kidolgozásában is segítségükre lehetnének.

Én be voltam választva egy bizottságba, amelynek a nemzetiségi ügyeket kellett volna intézni. Ez a bizottság többszöri sürgetésem ellenére egyszer sem ülésezett. Senki nem akarta magát ilyen kényes kérdésben kompromittálni.

A törvényjavaslat már ki van dolgozva s egyik cikkelye úgy szól, hogy a Csehszlovák Szocialista Köztársaságnak a cseh és a szlovák nemzet az alkotója. Én ez ellen felszóltam –hogy mi az államalkotó – de erre nem kaptam feleletet. A határozatba bevették, hogy a felszólalásokban előfordult javaslatokat tárgyalják meg. Az ember azt gondolná, hogy a történekt után a helyzet jobbra fordult, s most látjuk, hogy még az arányszámot sem tartják be.

Csanda ²⁶⁶ elv.: a márciusi határozatból kiindulva azt hiszem Szabó elvtárs kicsit optimista képet vázolt, azt hiszem reálisabb a Fábry elvtárs nézete.

Tapasztalatok a cseh-szlovák viszonyból, melyből tanulni lehet. A szlovák elvtársak leszögezték, hogy az önrendelkezési jogot nem lehet megadni, az természetes dolog. Ezt a módszert kellene nekünk is követnünk, deklarálnunk kellene bizonyos jogokat.

A nemzetiségeket nem szabad diszkriminálni, azért mert kicsik; világviszonylatban nem is vagyunk olyan kicsik. Nem szabad arra szorítkoznunk, hogy csak kéregetünk jogokat, bizonyos jogok természetesek.

262 A kihagyott részben a KB tagjai a Csemadok tagjaihoz, a csehszlovákiai magyarokhoz, valamint a cseh és szlovák néphez intézendő felhívással foglalkoztak. Lásd a 61. sz. dokumentumot.

263 Szabó Rezső beszámolóját részletesen ismerteti az *Új Szónak* a KB üléséről tudósító 1968. szeptember 8-i írása. Lásd a 62. sz. dokumentumot.

264 Fábry István.

265 Az SZNT 1968. szeptember 6-i ülésén, a testület kibővítése során, a kilátásba helyezett 7 helyett csupán 3 magyar nemzetiségű képviselő (Dobos László, Szabó Rezső és Cserge Károly) kooptálására került sor.

266 Csanda Sándor.